

ก่อนบรรณจะมาถึง

ว.วชิรเมธี

บรรยายธรรม

เทวัญกานต์ มุ่งปั้นกลาง

รวบรวม/เรียบเรียง

สิริธร บุญรักษา

วาดภาพประกอบ

คำนำสำนักพิมพ์ (๘)

โมทนียพจน์ (๑๐)

ทำให้ชีวิตมีคุณค่า ๑

เทียบทองคำด้วยคุณงามความดี ๖

ระลึกถึงความตายสบายนัก ๑๐

ความตายเป็นสังขาร ๑๕

อย่าประมาทในชีวิตว่าจะยืนยาว ๑๘

อย่าประมาทในวัยว้าวัยหนุ่มยังสาว ๒๗

อย่าประมาทในสุขภาพว่ายังแข็งแรง ๓๑

อย่าประมาทในเวลาว่ายังมีอยู่มาก ๔๕

อย่าประมาทในคุณงามความดีว่าเอาไว้ก่อน

วันหลังค่อยทำ ๕๕

เธอพลาดอะไรไปหรือเปล่า ๖๑

ใช้ชีวิตให้คุ้มค่า	๗๑
จักรรองเท้าของเธอซะ	๗๕
ความตายอยู่ใกล้แค่ปลายจมูก	๘๑
ปรีศนาธรรมของพระราชา	๘๕
คนที่มีความสุขที่สุดในโลก	๙๓
ชีวิตเราเหมาะกับรองเท้าคู่เดียว	๙๗
ตายเสียก่อนตาย	๑๐๓
ท่าที่ต่อความตายของพระพุทธเจ้า	๑๑๑
เตรียมตัวตายดีก็ไม่มีผู้ตาย	๑๓๑
มรณัสสติภาวนา	๑๔๐
พระพุทธพจน์เตือนใจให้ไม่ประมาท	๑๕๒
เกี่ยวกับผู้เขียน	๑๗๒

ตายเหนือตาย

คนกลัวตายย่อมจะตายอีกหลายครั้ง
ความกลัวรังัว้วงในสงสาร
ต้องเวียนเกิดเวียนตายหลายกัปกาล
พระนิพพานทิ้งห่างฟ้าต่างดิน

คนไม่กลัวความตายวายชีวาตม์
ลมปราณขาดครั้งเดียวเด็ดเดี่ยวหิน
ตัวกูตายตัวกลัวดับลับลาภินท์
ถมแผ่นดินแล้วก็จบไม่พบพาน

หากยังยึดยังยรรยงอยู่เป็นคู่ซัด
กลัวย่อมกัดกินใจตั้งไฟผลาญ
ยิ่งยึดแน่นกินลึกผลึกวิญญาณ
ทุกข์ยิ่งนานเนาหนักหลักศิลา

พอหมดยึดหมดดอยากไปจากจิต
ความกลัวปลิดปลิวปลายวายต้นหา
ตัวมีอยู่แต่ไม่มีผีอึดตา
“การตาย” มาแต่ไม่มี “ผู้ที่ตาย”

ว.วชิรเมธี

ณ มหาปรินิพพานสถูป สาลวโนทยาน ประเทศอินเดีย

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ทำให้ชีวิตมีคุณค่า

ชีวิต โดยตัวของมันเองไม่ได้มีคุณค่า เกิดมาเรียนหนังสือ ทำงานสร้างครอบครัว แก่ เจ็บ ตาย เหมือนกันหมด แต่ทำไมชีวิตอย่างหลวงพ่อดุณ ปิริสุโท จึงมีคุณค่า

จากบันทึกที่ปรากฏในหนังสืออนุสรณ์อายุครบ ๗๗ ปี ของหลวงพ่อดุณ ปิริสุโท บอกว่าท่านได้ทำประโยชน์ให้ชาติ บ้านเมืองมาโดยตลอด ตลอดชีวิตของท่านได้บริจาคเงินมากกว่า ห้าพันล้านบาท และนั่นคือคำตอบของพระบ้านๆที่ไม่ได้อยู่เพื่อตนเอง ได้เงินได้ทองมาท่านก็มอบให้โรงพยาบาล ให้เงินทุน ให้สถานื่อนามัย ให้โรงเรียน ให้มหาวิทยาลัยสงฆ์ ให้ห้องน้ำ-ห้องท่า ให้หยูกให้ยา ให้การสังคมสงเคราะห์ ท่านให้ทั้งหมด แทบไม่มีเงินส่วนตัว เพราะเมื่อได้มาท่านก็ให้ ใครมาขอท่าน

ก็ให้ แต่ละวันเมื่อท่านตื่นมาก็จะมีคนไปหาที่วัดเพื่อนำโครงการต่าง ๆ ไปยื่น ท่านก็ให้ทันที ทำอย่างนั้นมาตลอดชีวิต

ท่านจึงต่างจากพระประเภทที่ได้เงินได้ทองมาก็นำไปฝากธนาคาร แล้วก็มีเรื่องมีราวกลายเป็นปัญหา การเป็นผู้ที่มีความมั่งคั่งเป็นหมื่นล้านแสนล้านนั้นไม่ใช่พระ และไม่ใช่หนทางของพระ นั่นเป็นหนทางของนักธุรกิจ เป็นหนทางของชาวบ้าน ฉะนั้น หลวงพ่อคุณท่านได้มาท่านก็ให้ คนจึงรักท่านเพราะท่านไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง

เมื่อหลวงพ่อกุณมรณภาพแล้วจะเก็บศพของท่านไว้ที่วัดไม่ได้ เพราะเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ท่านรู้ว่าคนจะแห่ไปไหว้ศพ ท่านเหนื่อย และคนจะแย่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับท่าน ไม่ว่าจะเป็นจีวร บาตร กระโถน ที่นอนที่ท่านใช้ ทุกอย่างคนจะแย่งกันหมด ถ้าไม่ทำพินัยกรรมไว้ต้องยุ่งแน่ สุดท้ายก็ไปจัดงานศพที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพราะท่านรู้ว่าคนจะมากันเป็นแสน ๆ คน ซึ่งก็เป็นเรื่องจริง

ทำไมชีวิตของในหลวงรัชกาลที่ ๙ จึงมีคุณค่า

เมื่อในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จสวรรคต ประชาชนต่างพา

กันเศร้าโศกเสียใจ เราไม่เคยรู้สึกอาลัยอาวรณ์กับใครขนาดนี้ คนหนึ่งคนที่เอาใจคนทั้งประเทศไปหมด พลังของพระองค์ มีเยอะมาก ซึ่งไม่เกี่ยวกับเงินและฐานันดรศักดิ์ ตอนที่เราเห็น พระองค์ประทับนั่งอยู่บนบัลลังก์ เราไม่ได้ผูกพันกับพระองค์ ในฐานะนั้น แต่เราผูกพันกับภาพที่พระองค์ท่านนั่งทรงงานอยู่ กลางดินกลางทราย นั่นแหละเรารักพระองค์ท่านก็เพราะอย่างนั้น พ่อประทับนั่งบัลลังก์ครั้งหนึ่งก็ตอนที่ทรงขึ้นครองราชย์ใหม่ๆ แล้วก็ประทับนั่งบัลลังก์อีกไม่กี่ครั้งตอนพิธีสำคัญๆ แต่ภาพจำ ของพ่อที่มีต่อลูกคนไทยก็คือ เห็นพ่อเมื่อไหร่ก็อยู่บนดอย ในป่า ในหุบ ท่ามกลางชาวบ้าน และนั่นคือภาพจำของพ่อของ พวกเรา

ชีวิตมีคุณค่าถ้าไม่ได้เกิดมาเพื่อรับใช้ตัวเองล้วนๆ แต่เกิด มาเพื่อที่จะรับใช้คนอื่น และการที่จะรับใช้คนอื่นได้นั้นจะต้อง ฝึกตน **ตนเป็นที่พึ่งของตน จากนั้นจึงให้คนเขาได้พึ่ง** ฝึกตน ให้เป็นคนเอาตัวเองให้รอด จากนั้นก็ทำให้คนอื่นรอดด้วย ไม่ใช่ใช้รอดคนเดียว ฉะนั้น เราต้องเรียนรู้จากหลวงพ่อกุญและ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ว่าทำไมทั้งสองท่านจึงได้ดึงหัวใจคนไทย ไปได้

เช่นเดียวกับชีวิตของเรา ถ้าจะทำเพื่อตัวเอง ตามจริงๆ ว่าตัวเองต้องการอะไร เราต้องการสักแค่ไหนกันถ้าจะทำเพื่อตัวเอง ชีวิตที่ต้องการทำเพื่อตัวเองนั้นง่ายมาก บ้านหลังหนึ่ง รถสักคัน มีเงินพอกินพอใช้ แค่นั้น ถ้าทำเพื่อตัวเอง ชีวิตง่ายมาก แต่มันก็ไม่มีคุณค่า เพราะทำอย่างนั้น นกมันก็ได้ นกตื่นเช้ามาก็บินออกจากรัง ไปคาบอาหารมาให้ตัวเองและให้ลูกกินที่รัง จบแล้ว ประสบความสำเร็จแล้ว ถ้ามนุษย์จะเกิดมาแค่หากินเลี้ยงปากเลี้ยงท้องแล้วก็ตาย มนุษย์ก็ไม่ได้ดีไปกว่านกตัวหนึ่ง

เทียบทองคำ ด้วยคุณงามความดี

เมื่อมนุษย์รู้จักทำเพื่อคนอื่น คนคนนั้นจึงจะเป็นมนุษย์
ที่เกิดมาแล้วใช้ชีวิตคุ้มค่าที่สุด ชีวิตของเขาจึงจะเป็นชีวิตที่
ยอดเยี่ยม เป็นชีวิตที่น่ายกย่อง เป็นชีวิตที่น่าเจริญรอยตาม
และเป็นชีวิตแห่งแรงบันดาลใจ วันหนึ่งเราทุกคนจะตายกันหมด
ในวันฉาปนกิจซึ่งเป็นวันสุดท้ายของเราจะมีการวางดอกไม้จันทน์
ทำไมต้องวางดอกไม้จันทน์ เพราะดอกไม้จันทน์มีความหอม
เป็นปริศนาธรรม เราวางดอกไม้จันทน์เพื่อสื่อว่าคนนั้นหอม
เป็นสิ่งต้องการเตือนเราว่า สิ่งที่หอมได้ไกลที่สุด คือหอมด้วย
คุณงามความดี จึงมีดอกไม้จันทน์เป็นสื่อสัญลักษณ์

ทุกวันนี้คนลืมกันหมดแล้วว่าแก่นแท้ของดอกไม้จันทน์นั้น
คืออะไร แท้ที่จริงเราไม่จำเป็นต้องใช้ดอกไม้จันทน์ ถ้าเราทำ

คุณงามความดีเพื่อคนอื่น เบิกบานกับการรับใช้เพื่อนมนุษย์
เมื่อเราตายลง คุณงามความดีที่เราทำแก่คนอื่น แก่เพื่อนมนุษย์
แก่โลก จะหอมหวานทนลงยิ่งกว่าดอกไม้จันทน์ หอมหวาน
ทนลงยิ่งกว่าดอกไม้ทุกชนิด

ดอกไม้หอมได้บางดอก แต่คนหอมได้ทุกคนถ้าเป็นคนดี

ฉะนั้น ถ้าเราทำคุณงามความดีเอาไว้ ก็ไม่จำเป็นต้อง
เปลืองดอกไม้จันทน์ ให้คิดเสมอว่า เราทำอะไรเอาไว้หรือยัง
เมื่อวันสุดท้ายของเรามาถึง เราจะหอมหรือไม่ คุณงามความดี
ของเราหากมีมากพอที่จะหอมหวานทนลงไปในทิศทั้งสี่ ก็จะไป
ดึงดูดคนอื่นให้มาร่วมงานในฉากสุดท้ายของเรา คุณงาม
ความดีที่เราทำไว้จะเป็นดังหนึ่ง **เทียนทองคำ** เทียนทองคำคือ
จดหมายเชิญแขกชั้นเยี่ยมที่จะทำให้คนแห่แหนมาในงานของเรา
แต่ถ้าเราไม่มีคุณงามความดีเลย ใครจะอยากมา

อาตมาเห็นงานศพมามากมาย หนังสือที่แจกในงานศพ
พิมพ์ประวัติผู้ตายสองสามหน้า หน้าที่เหลือก็เป็นบทสวดมนต์

บ้าง ขยายบ้าง ตำราชนมบ้าง ตำรายาผีบอกบ้าง พิมพ์แปะ
ลงไปให้มันหนา แต่นั่นคือชีวิตที่ใช้กันไม่เป็น ถ้าเราใช้ชีวิตเป็น
หนังสืองานศพของเราคงต้องพิมพ์กันเป็นร้อยๆ เล่ม ดังเช่น
ในหลวงรัชกาลที่ ๙ หนังสือพิมพ์กันเป็นพันเรื่อง เป็นหมื่น
เป็นแสนเล่ม ก็ไม่สามารถพรรณาคุณงามความดีของ
พระองค์ท่านได้หมด ปากเป็นพันปากก็ไม่สามารถพรรณนา
คุณงามความดีของพระองค์ท่านได้หมด

ฉะนั้น เมื่อวันหนึ่งที่เรากลับไป หนังสืองานศพต้องเต็ม
ไปด้วยคุณงามความดีของเรา ไม่ต้องให้คนที่อยู่ข้างหลังลำบากว่า
จะเขียนถึงเราอย่างไร จะเขียนเรื่องเราอย่างไร เพราะแต่ละ
ไปตรงไหนก็เต็มไปด้วยคุณงามความดีที่ฝากไว้ให้กับผู้อื่น ถ้า
ทำได้แบบนี้ ชีวิตจะคุ้มค่าที่สุด ตนเป็นที่พึ่งของตนให้คนเขา
ได้พึ่ง

**อยู่เพื่อตัวเองอยู่แค่สิ้นใจ
อยู่เพื่อคนทั่วไปอยู่ชั่วฟ้าดิน**

ดังนั้น เมื่อวันเกิดได้เวียนมาบรรจบครบรอบ จงถามตัวเองว่าเราปรับใช้คนอื่นเพิ่มขึ้นแล้วหรือยัง ถ้ายังรีบทำเสีย เพราะคุณค่าของชีวิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าเกิดมาเป็นคนก็มีคุณค่าแล้ว แต่ขึ้นอยู่กับว่าเกิดมาเป็นคนแล้วเราเป็นคนอย่างไร ถ้าทำเพื่อตัวเอง เราก็เป็นได้แค่คนคนหนึ่ง เกิดมาเพื่อตายถมแผ่นดิน แต่ถ้าเกิดมาแล้วทำเพื่อคนอื่น ตัวเองสำเร็จแล้วทำเพื่อคนอื่น เราจะเป็นคนคนหนึ่งที่เกิดมาแล้วทำให้แผ่นดินนี้ดีขึ้น มีคุณค่าขึ้น สูงส่งขึ้น

**ทำอย่างไรให้สังคมนี้ ให้โลกนี้ ดีงามกว่าวันที่เรามาเกิด
ฝากให้เป็นพรวันเกิดสำหรับทุกๆ คน**

ระลึกถึงความตาย สบายนัก

ความตายเป็นเรื่องที่เราต้องเรียนรู้และตระหนักเป็นอย่างยิ่ง ในทัศนะของชาวบ้าน ความตายเป็นเรื่องที่ไม่ควรพูด ถ้าพูดขึ้นมาในวงข้าวอาจโดนตบปากได้ เพราะคนทั่วไปถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่เป็นมงคล แต่ในทัศนะของพระพุทธเจ้าแล้ว พระองค์ตรัสว่าความตายเป็นเรื่องมงคลมาก เพราะคนที่รำลึกถึงความตายนั่นจะเกิดความสะเทือนใจ ภาษาบาลีเรียกว่า **สังเวช** ก็คือตื่นขึ้นมาตระหนักรู้ถึงความจริงว่า เต็มวันหนึ่งข้างหน้าเราจะต้องตาย

เมื่อรู้ว่าเราจะตายก็จะเกิดความขมขื่นมันขื่นแข็งในการทำคุณงามความดี แต่คนส่วนใหญ่ไม่ยอมรับรู้เรื่องนี้ มองว่าเป็นเรื่องเศร้า เป็นเรื่องน่ากลัว แต่ในมุมมองของพระพุทธเจ้านั้น

พระองค์ทรงเห็นว่า เรื่องความตายต้องรำลึกถึงตลอดเวลา

คนที่รำลึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้าออก ได้ชื่อว่า
เป็นคนไม่ประมาท เพราะเมื่อเรารำลึกถึงความตาย สิ่งนี้จะสอน
จิตว่า เดี่ยวจะตายนะ ดูแลพ่อแม่หรือยัง กินข้าวกับพ่อแม่ครั้ง
สุดท้ายตอนไหน ปีหนึ่งให้เวลาพ่อแม่กี่วัน เคยเข้าครัวทำอาหาร
ให้พ่อแม่กินไหม พอคนเรานึกถึงความตายขึ้นมาจะคิดแล้วว่า
อะไรดี ๆ ที่ควรทำ แล้วเราทำหรือยัง ได้แบ่งเวลาให้กับลูกและ
ภรรยาหรือสามีบ้างไหม เมื่อเรารำลึกถึงความตายปุ๊บ เรื่องไร
สาระจะหายไปจากชีวิต

พระศาสนโศภณ (แจ่ม จตฺตสลฺโล) ได้เขียนเป็นบทกวี
ไว้ว่า

ระลึกถึงความตายสบายนัก
มันหักรักหักหลงในสงสาร
บรรเทามืดโหม่นธอันธการ
ทำให้หาญหายสะดุ้งไม่ยุ่งใจ

ระลึกถึงความตายสบายนัก มันหักรักหักหลงในสงสาร
บางคนหลงยึดทรัพย์อำนาจ อยากจะกอบโกยทุกสิ่งทุกอย่าง

เอาไว้หมดเลย หาเป็นหมิ่นเป็นแสนล้าน ใช้จริง ๆ ไม่ก็บาท
พอคิดขึ้นมาว่า อ้าว วันหนึ่งจะตายนี่หว่า จะเอาไปขนาดนั้น
ทำไม ก็เลสมันหด บางคนบ้ายศทรัพย์อำนาจ อยากมีทุกอย่าง
ครั้นเมื่อนึกถึงความตาย สิ่งเหล่านี้เมื่อตายแล้วก็ไม่ได้เอาใส่โลง
เหรียญตรา รางวัล หรีด ตั้งเต็มหน้าศพ เอาไปไม่ได้สักอย่าง
เมื่อผีไม่ต้องการของเหล่านี้ จะเป็นนายพลนายพันอะไรก็ช่าง
เมื่อตายแล้วเมืองผีไม่ต้องใช้ จะหาไปขนาดนั้นทำไม พอรำลึก
ถึงความตายมันห้กรักห้กหลงทันที

บรรเทามืดโหมันธอันธการ หน้ามืดตามัวด้วยเรื่องนั้น
ด้วยเรื่องนี้ อยากจะได้ใครจะมีสารพัด พอนึกคิดมาได้ว่า อ้าว
เดี๋ยวจะตาย จิตมันหด โบราณท่านบอกว่า จิตหดเหมือนโยน
หนังควายเข้าในกองไฟ พอไฟไหม้ดังซี้ๆ แล้วมันหด หดเหลือ
นิดเดียว นี่พอจิตตื่นแล้วกิเลสมันหด

ทำให้หาเหตุหาสาเหตุไม่ยุ่งใจ เมื่อเรารำลึกถึงความตายอยู่
เนืองๆ จะไม่กลัวตาย บางคนเห็นเพื่อนถูกมีดบาด เห็นเลือด
แดงฉานแล้วเป็นลม คนที่โดนบาดไม่เป็นไร เพราะนึกถึงความ
ตาย พอจิตเสพคุ้นกับความตาย เขาจะเตรียมรับมือ

ครั้งหนึ่งอาตมานำทัวร์อยู่ในไร่ (เชิญตะวัน) กำลังบรรยาย

อยู่ๆ ลูกศิษย์แทรกคิวมากระซิบบอกว่า พ่อบุญธรรมเสีย พ่อบุญธรรมนี้อาตมารักเหมือนพ่อเลย ไม่มีท่านก็ไม่มีอาตมา แต่ที่เราเรียนเรื่องความตายอยู่ตลอด เทศน์อีกไม่รู้กี่ครั้งก็หนอพอดีฟังลูกศิษย์บอก อาตมาก็นำทัวร์ต่อไปจนจบ พอส่งโยมขึ้นรถป็นก็รีบโทร.ไปเช็คข่าว ท่านตายจริงๆ อาตมาก็ถามใจตัวเองดูว่าเป็นอย่างไร ก็เห็นว่าเซ็มไมล์หัวใจมันไม่กระดิก ยังรักษาปกติของมันไว้ได้

ถอยออกไปก่อนหน้านี้ประมาณ ๑๐ ปี อาตมานั่งพิมพ์ต้นฉบับอยู่ตึกๆ แด็กๆ หมาเห่าขึ้นมาที่หน้ากุฏิ ลักพักมีโทรศัพท์มา ปลายสายบอกว่าพี่ชายเสียชีวิตเพราะเกิดอุบัติเหตุ อาตมารับโทรศัพท์เสร็จก็นั่งพิมพ์งานต่ออีกครั้งวัน เพราะยังเขียนไม่จบ พอเขียนจบถึงได้กลับบ้าน ถ้าเป็นเราจะรู้สึกละอย่างไร จะนั่งทำงานต่อไหม

นี่คือประสบการณ์ตรง อาตมาผ่านเหตุการณ์คนใกล้ชิดตายมาหลายคนแล้ว จิตยังนิ่งอยู่ได้ก็เพราะว่าเราฝึกนั่นเอง

